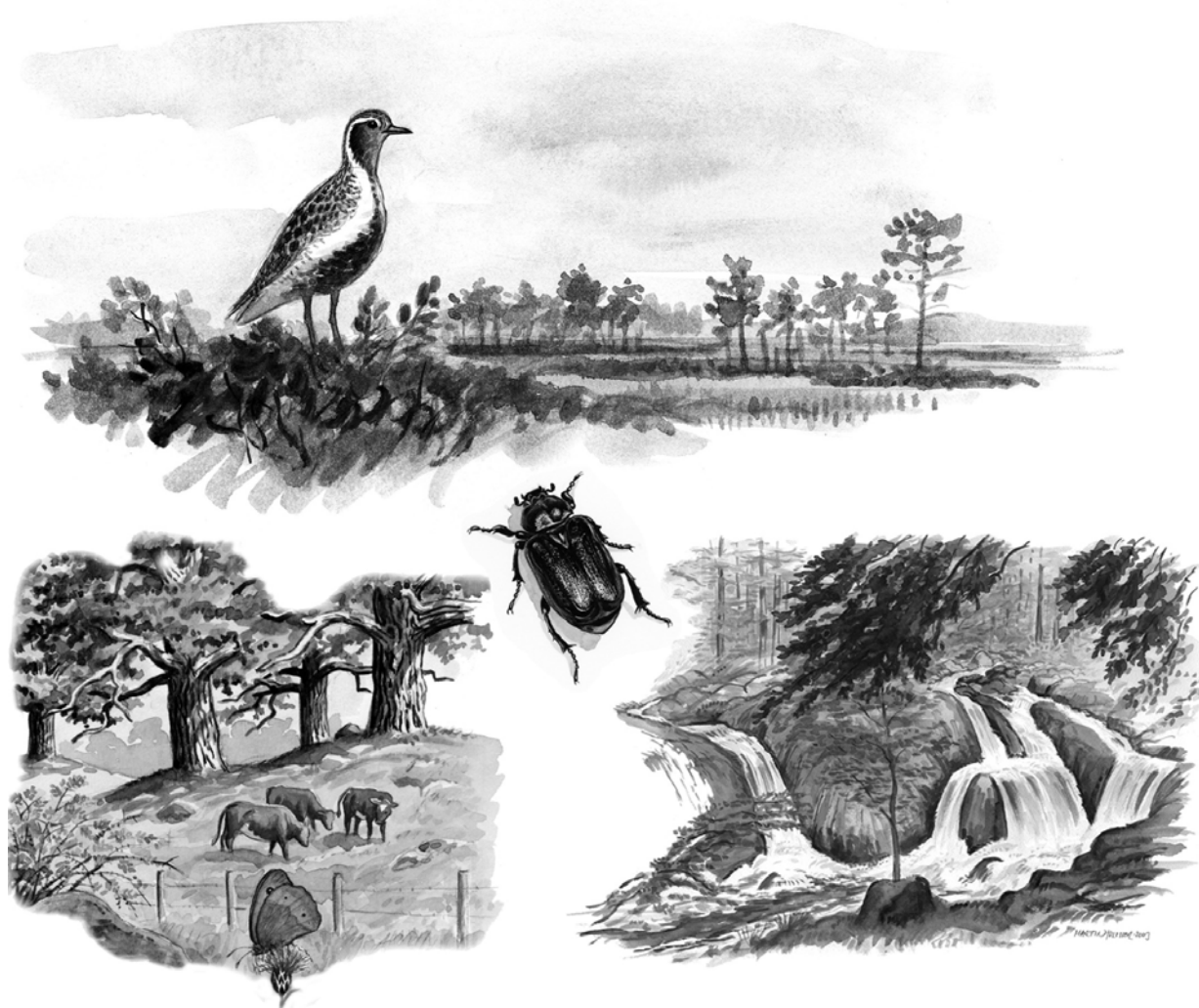

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0520181 Gröderhamnsängen

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten

Fanny Astholm

BEVARANDEPLAN

Diarienummer:

Fastställd

511-33550-2005

2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0520181 Gröderhamnsängen

Kommun: Lysekil Områdets totala areal: 2,8 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Kontinental

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

7230 - Rikkärr

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

även följande naturtyper finns:

6510 - Slätterängar i låglandet

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta bevarandesyftet i detta område är att bevara de olika våtmarkstyperna hydrologiskt intakta och utan ingrepp i en av länets finaste våtmarker, samt att bevara förutsättningarna för de starkt specialiserade och unika växt- och djurarter som är bundna till dessa våtmarksmiljöer.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i juni 2001.

Beskrivning av området

Gröderhamnsängen är ett litet våtmarksområde där en skalgrusbank har gett upphov till kalkkrävande vegetationstyper. Det är beläget på Skaftölandet, söder om Fiskebäckskil. Ängen omges av kala klippor och höjder. Större delen utgörs av kalkfuktäng, men centralt i denna äng finns ett litet kärr vars vegetation är medelrik till extremrik. Här finns höga botaniska värden. I området växer bland annat dvärglumner, ängsnycklar, slankstarr, loppstarr, plattstarr, ängsstarr, bågstarr, ärtstarr och myrtåg. Här finns också Sveriges enda, sannolikt vilda, förekomst av pimpinellros.

Området slås varje år genom Västkuststiftelsens försorg, med undantag för enstaka år då det är för blött.

Sedan år 2004 efterbetas området med får. En aktiv intresseförening bland sommarstugeägarna i anslutning till området värnar om detta och genomför bland annat en städdag varje vår för att plocka bort skräp som blåser eller sköljs upp från havet. Föreningen hjälper också till att röja

omgivningarna och har framfört behovet av att ytterligare öppna upp landskapet kring ängen för helhetsintrycket.

Enligt skötselplan visade inventeringar att det 1974 fanns ca 450 blommande exemplar av ängsnycklar och 1979 ca 850. Vid fältbesök i år (2005) blommande långt över 1000 exemplar.

Försvarsmakten har master i området. Det saknas väg till dessa master.

Bevarandemål

Området ska bestå av en mosaik av rikkärr och kalkfuktängar med bibehållen öppen karaktär.

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförs. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Markägarförhållanden

Goteborgs stifts prästlönetillgångar.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som skulle kunna påverka områdets naturvärden negativt är:

- minskad eller upphörd hävd som kan leda till igenväxning.
- gödsling kan missgynna den konkurrenssvaga floran.
- alltför intensiv hävd och t ex kraftigt tramp kan skada känsliga arter.
- åtgärder som kan påverka områdets hydrologi.
- igenväxning av omgivande ängsmiljöer.
- gödslings- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar.
- ledningsdragningar, anläggning av väg eller annan exploatering av området.
- underhåll av försvarets master om detta inte sker på ett sätt som inte skadar området.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Området ingår i den nationella myrskyddsplanen.

Skydd

Området är skyddat som naturvårdsområde genom Länsstyrelsens beslut 1987-04-01.

Skötsel

För att området ska hållas i gynnsam bevarandestatus krävs att området slås och efterbetas varje år.

Bevarandestatus

Området får anses ha en god bevarandestatus.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket. ISBN 91-620-1113-8.

Hultengren, S., Olsson, K. 1995: Värdefulla odlingslandskap i Göteborgs och Bohus län. Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturvärden. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, rapport 1995:21. ISSN 1104-487X.

Hultengren, S., Olvmo, M. 1991: Ängar och hagar i Lysekils kommun. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. ISSN 0280-2538.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Våtmarker i Göteborgs och Bohus län.

Sunesson, S. 1986: Nya bidrag till Skaftö flora. Sv. Bot. Tidskr. 80:411-420. ISSN 0039-646x.

Sunesson, S. 1980: Tillägg till Skaftö flora. Sv. Bot. Tidskr. 74:195-207. ISSN 0039-646x.

Sunesson, S. 1968: Vegetation och flora i Skaftö socken i mellersta Bohuslän. Sv. Bot. Tidskr. 62:1-120.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

7230 Rikkärr

Beskrivning: Området består av öppna eller halvöppna fuktiga eller våta miljöer, vilka är starkt påverkade av kalkhaltigt vatten. Miljön karaktäriseras av arter som tätört, olika orkidéer, majviva, skorpionmossor och kalkkrävande mollusker.

Bevarandemål: Areal
-Arealen rikkärr ska vara minst x (2,8) hektar eller öka.

Struktur och funktion
-Täckningsgraden av ristuvor ska inte vara mer x %.
-Vegetationshöjden ska inte vara högre än x cm.
-Utbredningen av fastmattor ska vara minst x % eller öka.
-Utbredningen av mjukmattor ska vara minst x % eller öka.
-Minst x hektar ska vara väl hävdade varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att vegetationshöjden i genomsnitt är ca 5 cm på fuktiga marker och ca 7 cm på våta marker).
-Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av den negativa indikatorarten vass får inte vara större än x m² (<100 m²/ha).
-Täta bestånd (mer än 50 % täckning) av de negativa indikatorarterna blååtäl eller älgört får inte vara större än x m² (<20 m²/ha).
-Krontäckning av träd och buskar ska vara mellan 0 och x %.
-Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (med "vedartad igenväxningsvegetation" menas träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att beteshävdningen blivit för svag).
-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. Alla eventuella diken med avvattande effekt ska vara igenlagda senast år 2030.

Typiska arter
-Förekomsten av typiska kärlväxtsarter bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska kärlväxtsarterna a, b, c etc. ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.
-Förekomsten av typiska mossarterna bibehålls eller ökar. Minst x av de typiska mossarterna a, b, c etc. ska förekomma i minst y % av provytorna i fastmattorna.

Negativ påverkan: Igenväxning med vass, älgört eller vedväxter
Vatten- eller luftburna föroreningar

Bevarandeåtgärder: Området är skyddat som naturvårdsområde.
Skötsel enligt gällande skötselplan.

Bevarandestatus: Svag hävd enligt äng- och betesinventeringen. Man planerar att släppa på får.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.
